

МОВЛЕННЄВІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРСОНАЖІВ АФРОАМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ К. СТОКЕТТ «ПРИСЛУГА»

Віолетта Миргород

викладач

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ORCID ID 0000-0001-8742-1892

violettamirgorod@gmail.com

Ключові слова:

афроамериканський діалект, афроамериканська література, *Black English*, мовленнєві особливості, «Прислуга».

У статті проаналізовано історію виникнення афроамериканського діалекту та його мовно-стилістичні особливості. Однією з найважливіших граматичних рис в афроамериканській англійській є наявність певних структур, що виражають вид та час дієслова. Окрім цього, найбільш впізнаваними також є: відсутність використання форм минулого часу у вигляді вилучення закінчення; граматична невідповідність форми часу присудка в однині теперішнього часу підмету; невикористання дієслова-зв'язки; ненормативне утворення форми множини; використання подвійного заперечення; використання невизначеного артикля навіть у випадку, коли наступне за ним слово починається на голосний звук; використання особових займенників замість присвійних; контамінація близьких за значенням і звучанням дієслів; заміна прислівників прикметниками; а також відсутність використання минулого часу при утворенні речень у пасивному стані.

В афроамериканській англійській також є свої унікальні лексичні особливості, проте інформація про всі слова та вирази, характерні для носіїв цього діалекту, зберігається виключно в їхній свідомості, адже до сьогодні не існує повного словника лексики, характерної для *Black English*.

У лексиконі носіїв афроамериканської англійської є чимало слів, які звучать так само, як слова зі стандартного варіанту американської англійської, але при цьому мають абсолютно інше значення.

Оскільки афроамериканський діалект є поєднанням африканської культури та розмовної англійської мови афроамериканців, велика частина тієї лексики, яка складає основу афроамериканського діалекту, є сленгом. Афроамериканський діалект грає ключову роль у формуванні мовного образу персонажів у романі Кетрін Стокетт. Це пов'язано з тим, що діалект є не лише мовленнєвою характеристикою персонажів, але й засобом передачі соціального контексту, культурних особливостей та ідентичності персонажів.

Визначено особливості мовлення героїв афроамериканської літератури. Виокремлено мовно-стилістичні особливості тексту К. Стокетт.

**SPEECH FEATURES OF THE CHARACTERS OF AFRICAN-AMERICAN
LITERATURE ON THE EXAMPLE OF THE NOVEL
BY K. STOCKETT "THE HELP"**

Violetta Myrhorod

Teacher

Kharkiv National Automobile and Highway University

Key words: *African-American dialect, African-American literature, Black English, speech features, "The Help".*

The article analyzes the history of the African-American dialect and its linguistic and stylistic features. One of the most important grammatical features in African American English is the presence of certain structures that express the appearance and timing of the verb. In addition, the most recognizable are also: the lack of use of past tense forms in the form of extracting the ending; grammatical inconsistency of the time form of the predicate in the singular present tense of the subject; non-use of the verb-connection; non-normative formation of the plural form; use of double negation; the use of an indefinite article even when the word following it begins with a vowel; the use of personal pronouns instead of possessive ones; contamination of verbs close in meaning and sound; replacing adverbs with adjectives; as well as the lack of use of the past tense in the formation of sentences in a passive state.

African American English also has its own unique lexical features, but information about all the words and expressions characteristic of the speakers of this dialect is stored exclusively in their minds, because until today there is no complete vocabulary characteristic of Black English

In the vocabulary of speakers of African American English there are many words that sound the same as words from the standard version of American English, but at the same time have a completely different meaning.

Since the African American dialect is a combination of African culture and the spoken English of African Americans, most of the vocabulary that forms the basis of the African American dialect is slang.

The African-American dialect plays a key role in shaping the linguistic image of the characters in the novel by Catherine Stockett. This is due to the fact that the dialect is not only a speech characteristic of the characters, but also a means of conveying the social context, cultural characteristics and identity of the characters.

The features of the speech of the heroes of African-American literature are determined. The linguistic and stylistic features of the text by K. Stockett are allocated.

Вступ. Починаючи з другої половини ХХ століття, серед філологів поширюється активний інтерес до афроамериканської літератури, яка характеризується широким використанням відповідного діалекту, що створює певні труднощі при перекладі таких текстів українською мовою. Потреба в додатковому вивченні особливостей вживання діалекту та його адекватної передачі на українську мову складає актуальність нашої роботи.

Об'єктом дослідження є афроамериканський діалект англійської мови.

Предметом дослідження є спосіб передачі цього діалекту в романі Кетрін Стокетт «Прислуга».

Мета дослідження – виділити найбільш характерні особливості афроамериканського діалекту, використані К. Стокетт при написанні роману *The Help*.

Матеріалом дослідження слугує роман *The Help* К. Стокетт.

Під час проведення дослідження ми застосували такі **методи**: метод розрізнення діалектного мовлення від тексту роману та врахування його особливостей; метод висвітлення основних особливостей афроамериканського діалекту американської англійської мови, заснований на його використанні автором у тексті роману; класифікація, порівняння, опис.

Результати та обговорення. Кетрін Стокетт – американська письменниця та редактор, яка стала широко відома своїм єдиним романом «Прислуга» (2004–2009) (Чорній, 2017).

Роман «Прислуга» (2009) є показовою демонстрацією глибокого укорінення расизму в усіх аспектах суспільного життя в 1960-х роках у місті

Джексон, штат Міссісіпі, – від законів Джима Кроу, які санкціонували дискримінацію та сегрегацію як офіційну політику, і до простих побутових розмов між білими жінками середнього класу. Зокрема, роман зосереджується на виправдовуванні білими експлуатації та емоційного насильства над своєю чорношкірою прислугою, наполягаючи на тому, що темношкірі люди принципово відрізняються від білих навіть на рівні фізичного здоров'я (Stockett, 2009).

Використання афроамериканського діалекту у мовленні головних темношкірих героїнь, Ейбілін та Міллі, демонструє їх повне прийняття себе як особистостей: незважаючи на важке становище чорношкірих у суспільстві, відсутність незалежності та закону про громадянські права, героїні мають внутрішній стрижень: вони вірні собі, своїй історії та культурі і не намагаються свідомо наближувати своє мовлення до стандартного варіанту американської англійської під час спілкування зі своїми білими роботодавцями.

Роман «Прислуга» К. Стокетт відноситься до жанру афроамериканської літератури, тому його переклад на українську мову неможливий без докладного розгляду специфіки афроамериканського діалекту.

В лінгвістиці існує дві теорії щодо виникнення афроамериканського діалекту та його впливу на мову та культуру південних штатів США.

Перша, креольська теорія виникнення діалекту, запропонована Д. Вінфордом, стверджує, що афроамериканський діалект виник у 1816–1817 роках у південних штатах США. Раби, які були вивезені з Конго, – для роботи на бавовняних плантаціях, – аби зберегти свою культурну ідентичність, створили особливий, не зрозумілий іншим діалект. Цей діалект мав допомогти рабам спілкуватися між собою, уникаючи розуміння білими власниками (Rosa, 2012: 77).

Але такий діалект не обмежився лише використанням серед темношкірого населення. Він також мав вплив на білошкірих жителів південних штатів, особливо на тих, хто мав у себе вдома темношкіру прислугу. Внаслідок цього виникло явище південноамериканського акценту, або *Southern American Accent*, який включає в себе деякі риси афроамериканського діалекту (Trudgill, 2006: 15).

Розвиток афроамериканської англійської мови та її специфічні риси стали предметом досліджень афроамериканської соціолінгвістики Ш. Поплак та історика мови В. Лабова.

Відповідно до висновків Ш. Поплак, афроамериканська англійська зародилася на основі англійської мови, але в процесі розвитку спільноти афроамериканців у США у ній виникли специфічні особливості. Це могли бути елементи лексики, граматичні особливості та інші риси, які стали характерними для цієї мови (Poplack, 2000:

27). Так, наприклад, визначальним для афроамериканської англійської є використання скорочення *ain't*, відсутність узгодження іменника з дієсловом: “*She know she ready*” (Stokett, 2010), – а також подвійне заперечення: “*I ain't afraid a no windows*” (Stokett, 2010).

В. Лабов зазначає, що багато із характерних рис афроамериканської англійської мови виникли в XX столітті, а не в XIX (Labov, 1998: 119). Таким чином, основна ідея цієї теорії полягає в тому, що найбільш характерні риси афроамериканської англійської є порівняно новими та утвореними не під впливом зовнішніх факторів, а всередині афроамериканської спільноти (Wolfram, 2005).

Використовуючи дослідження Лаванди Льюїс на тему «Значення афроамериканської народної англійської мови в навчанні», можна зробити висновок, що афроамериканська народна англійська – це діалект, яким говорить більшість афроамериканців у Сполучених Штатах. Хоча цей діалект використовується всюди, де проживають афроамериканці, слід пам'ятати, що не всі афроамериканці говорять на діалекті постійно (Lewis, 2011). Афроамериканці знають, де і як використовувати свій діалект, щоб їх розуміли в суспільстві. Особливості діалекту частіше зустрічаються серед робітничого класу, ніж серед представників середнього класу; частіше серед підлітків, ніж серед людей середнього віку; більше в неформальних контекстах, ніж у формальних.

У цілому, ці дослідження підкреслюють унікальність афроамериканської англійської мови, яка сформувалася як результат взаємодії культурних, соціальних та історичних чинників.

Аналізуючи роботи Л.Дж. Гріна (Green, 2002), В.В. Жапова (Savory, 1968), Д. Хоува (Howe, 2005) та інших лінгвістів, можна зробити висновок, що особливості будови діалекту, виділені в їхніх працях, є переважно подібними.

Найбільш впізнаваними рисами афроамериканської англійської є її граматичні особливості. Саме вони найчастіше стають предметом жартів (Green, 2002).

Однією з найважливіших граматичних рис в афроамериканській англійській є наявність певних структур, що виражають вид та час дієслова. Ця особливість в певній мірі зазначається майже всіма дослідниками. Наприклад, Л. Грін виділяє дванадцять граматичних структур із використанням різних форм дієслів *be* та *do* із основним дієсловом. Важливо відзначити, що ця особливість є притаманною не лише афроамериканській англійській, а й іншим діалектам американської англійської (Green, 2002).

Ще одну граматичну особливість можна відстежити через використання наголосу. Наприклад, форма *been* з наголосом та без нього може

надавати реченню абсолютно різні значення. Форма, котра виділена наголосом, на письмі буде виділена великими літерами. Отже, речення *She bin had him all day* вказує на завершену дію, тоді як у реченні *She BIN running* із виділеною формою *been* передається процес, який досі триває.

Згідно спостережень зазначених науковців, до найпоширеніших особливостей будови діалекту слід віднести такі граматичні особливості (Howe, 2005):

Відсутність використання форм минулого часу у вигляді вилучення закінчення *-ed* або заміни дієслова 3-ї форми на неозначену форму.

Miss Leefolt, she look terrified a her own child (Stokett, 2010).

Граматична невідповідність форми часу присудка в однині теперішнього часу підмету:

It didn't take two minutes fore Baby Girl stopped her crying, got to smiling up at me like she do (Stokett, 2010).

Miss Leefolt, she don't pick up her own baby for the rest a the day (Stokett, 2010).

But the help always know (Stokett, 2010).

I think it bother Miss Leefolt (Stokett, 2010).

Використання дієслова *be* в минулому часі:

First day I walk in the door, there she be, red-hot and hollering with the colic, fighting that bottle like it's a rotten turnip (Stokett, 2010).

Невикористання дієслова-зв'язки:

She not just frowning all the time, she skinny (Stokett, 2010).

She lanky as a fourteen-year-old boy (Stokett, 2010).

But one night he working late at the Scanlon-Taylor mill (Stokett, 2010).

Mae Mobley my special baby (Stokett, 2010).

She nice (Stokett, 2010).

Ненормативне утворення форми множини:

I seen plenty a womens get the baby blues after they done birthing (Stokett, 2010).

Використання подвійного заперечення:

She ain't gone be no beauty queen (Stokett, 2010).

She don't eat no eggs (Stokett, 2010).

Заміна сполучення *be going to* на зв'язку *gone* з інфінітивом:

She ain't gone be no beauty queen (Stokett, 2010).

I spec they was gone get married (Stokett, 2010).

Використання початкової форми дієслова *be* зі значенням постійної ознаки:

Her face be the same shape as that red devil on the redhot candy box (Stokett, 2010).

Fact, her whole body be so full a sharp knobs and corners, it's no wonder she can't soothe that baby (Stokett, 2010).

Використання невизначеного артикля *a* навіть у випадку, коли наступне за ним слово починається на голосний звук.

It was a awful big risk for Miss Skeeter to take. (Stokett, 2010).

Регулярне використання сполучення *done* з формою минулого часу дієслова для позначення завершеного дії та її результату:

I reckon I am too, but I done pushed it down to a place where I don't have to worry with it (Stokett, 2010).

Використання сполучення *done* з формою теперішнього часу для вираження завершеності процесу.

I seen plenty a womens get the baby blues after they done birthing (Stokett, 2010).

Використання особових займенників замість присвійних:

I know how to get them babies to sleep (Stokett, 2010).

Контамінація близьких за значенням і звучанням дієслів, таких як, наприклад, *sit – set*.

I hurry so she won't have to set with her mama for too long (Stokett, 2010).

Заміна прислівників прикметниками.

See, Miss Leefolt, she dress up nice ever day (Stokett, 2010).

Відсутність використання минулого часу при утворенні речень у пасивному стані.

I was surprise to see the world didn't stop just cause my boy did (Stokett, 2010).

Серед фонетичних особливостей можна виділити видалення приголосного звуку [r], який стоїть після другого приголосного звуку або в інтервокальній позиції. Носії афроамериканської англійської часто не вимовляють цей звук у таких словах, як: *throw*, *throat* або *interesting*. Крім того, носії цього діалекту часто опускають останній приголосний звук у кластері приголосних. Наприклад, у слові *desk* кінцевий кластер приголосних [sk] перетворюється на звук [s], отже, слово вимовляється як [des] (Green, 2002: 107).

В афроамериканській англійській також є свої унікальні лексичні особливості, проте інформація про всі слова та вирази, характерні для носіїв цього діалекту, зберігається виключно в їхній свідомості, адже до сьогодні не існує повного словника лексики, характерної для *Black English* (Wolfram, 2004). У лексиконі носіїв афроамериканської англійської є чимало слів, які звучать так само, як слова зі стандартного варіанту американської англійської, але при цьому мають абсолютно інше значення. Наприклад, слово *kitchens*, попри своє звичайне значення «кухня», має додаткове значення для носіїв афроамериканської мови – «волосся на потилиці» (Lewis, 2011: 20).

Оскільки афроамериканський діалект є поєднанням африканської культури та розмовної англійської мови афроамериканців, велика частина

тієї лексики, яка складає основу афроамериканського діалекту, є сленгом (Rickford, 1996).

Великий Оксфордський словник англійської мови визначає сленг як «неформальні слова і вирази, які більш поширені в розмовній мові, особливо використовуються певною групою людей, наприклад, дітьми, злочинцями, солдатами тощо» (1989).

В українській лінгвістиці застосовується запозичений з англійського мовознавства термін «сленг», оскільки на даний час науковці не дійшли єдиного висновку щодо визначення даного поняття. Підходи і дефініції мовознавців різняться, проте існує єдина думка, що літературна мова тісно пов'язана з просторіччями та діалектизмами (арго, оказіоналізмами, сленгом і жаргонізмами), що, в результаті, призводить до її вульгаризації. (Ставицька, 2003).

Деякі дослідники роблять висновок, що термін «сленг» має два значення:

синонім жаргону (але це стосується тільки англомовних країн);

сукупність жаргонізмів, жаргонних значень слів, що належать до літературної мови, жаргонних словосполучень, що мають різне походження і стали зрозумілими широкому колу носіїв певної мови, які розмовляють рідною мовою (Кияк, Науменко, Огуй, 2009: 87).

Відповідно до словника лінгвістичних термінів під редакцією В. В. Баркасі, С. О. Каленюк, О. В. Коваленко, жаргонізми, аргонізми – слова або вислови, які належать жаргону або аргю певної мови. Жаргонізми використовуються членами певних соціальних груп або спільнот для надання експресивного забарвлення назвам предметів, явищ, дій або понять, які мають особливе значення для цих груп (*“Have a little pecker pie, nigger?” (Stokett, 2010)*) (Баркасі, Каленюк, Коваленко, 2017).

Оказіоналізми – слова, що утворюються згідно з існуючими мовними моделями і правилами, але не входять до загальноживаного словника. Вони є індивідуальними та специфічними для певних ситуацій або контекстів, і використовуються лише в обмежених обставинах (Баркасі, Каленюк, Коваленко, 2017). *“Miss Celia chews some more on her pink pinky-nail” (Stokett, 2010)*.

Вульгаризми – не прийняте в літературній мові грубе чи лайливе слово або словосполучення. Напр.: В художніх творах, в більшості випадків, можуть використовуватися для характеристики негативних персонажів (Баркасі, Каленюк, Коваленко, 2017).

“This is my damn house and I pay for what goddamn goes in it!” (Stokett, 2010)

Як бачимо, сленг, жаргонізми, оказіоналізми та вульгаризми в художній літературі виконують

різноманітні стилістичні функції, такі як емоційне та експресивне підсилення, характерологічну функцію.

Вимова також є важливою частиною афроамериканського діалекту. В ньому присутні такі фонетичні особливості, як стягнення звуків у службових частинах мови, редукція останнього приголосного звука в кластері приголосних в кінці слова, змішування голосних звуків [e] та [ɪ], а також редукція першого ненаголошеного складу (Гудманян, Струк, 2014).

При репрезентації діалекту англійської мови, якою користуються герої, авторка твору надає перевагу репрезентації граматичних особливостей. З цього випливає, що граматичні особливості, на думку авторки роману, є основними та загальновідомими ознаками афроамериканської англійської, у той час як лексичні особливості не відіграють такої великої ролі. Таким чином, авторка прихильна до тенденції, коли граматичні особливості виходять на передній план при репрезентації діалекту.

Афроамериканська література не тільки виконує функцію політичного голосу афроамериканського народу, але і розкриває всі відтінки афроамериканського суспільства, включаючи мовні особливості. Так, афроамериканський діалект грає ключову роль у формуванні мовного образу персонажів у романі Кетрін Стокетт. Це пов'язано з тим, що діалект є не лише мовленнєвою характеристикою персонажів, але й засобом передачі соціального контексту, культурних особливостей та ідентичності персонажів.

Авторка використовує особливості афроамериканського діалекту для підкреслення автентичності і живого відображення героїв. Це допомагає створити більш реалістичний образ персонажів і наблизити їх до читача, змушуючи його співчувати героям. Через виокремлення образу афроамериканських жінок (прислуги) у романі, авторка створює можливість асоціювати їхню трагічну ситуацію з реальними стражданнями темношкірих в Америці. Такі образи допомагають викликати співчуття та підкреслюють важливість боротьби за рівні права та гідне ставлення до всіх людей, незалежно від кольору шкіри (Жокнова, 2015).

Також афроамериканський діалект може мати символічне значення, вказуючи на соціокультурний контекст персонажів і їхніх життєвих обставин. Діалект може передати таємничість, ідентифікацію із спільнотою, або навпаки, розкрити конфлікт між світом персонажів і соціальним середовищем.

Висновки. Основним засобом створення моленнєвого портрету афроамериканських героїв є використання афроамериканського діалекту.

Цей діалект має свої граматичні (використання неправильних форм допоміжного дієслова, опущання дієслова-зв'язки *to be*, подвійне заперечення), лексичні (вживання жаргонізмів, окказіоналізмів, вульгаризмів, діалектизмів та сленгу) та фонетичні (редукція складів) особливості.

Використання афроамериканського діалекту у романі Кетрін Стокетт допомагає створити багатогранний, глибокий та реалістичний образ персонажів, передати їхню індивідуальність, культурний та соціальний контекст, а також підсилити емоційний зв'язок між персонажами та читачем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баркасі В. В., Каленюк С. О., Коваленко О. В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Миколаїв, 2017. 122 с.
2. Гудманян А. Г., Струк І. В. Відтворення фонографічних аномалій діалектного мовлення в перекладі (на матеріалі творів Марка Твена та їх перекладів українською й російською мовами). *Одеський лінгвістичний вісник*, 2014. Вип. 4. С. 52–55.
3. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2009. 544 с.
4. Кокнова Т. А. Літературні прийоми створення афроамериканських образів на матеріалі роману К. Стокетт «Прислуга». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2015. № 15. Т. 2. С. 67–69.
5. Ставицька Л. О. Український жаргон. Київ : Критика, 2003. 115 с.
6. Чорній Р. Назва та художнє оформлення як шифр до декодування роману Кетрін Стокетт «Прислуга». *Актуальні питання іноземної філології*. 2017. № 7. С. 171–176.
7. Green L. African American English. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 2002. 285 p.
8. Howe D. Negation in African American Vernacular English. *Aspects of English Negation* / ed. by Yoko Iyeyri. Amsterdam, 2005. 204 p.
9. Labov W. Coexistent systems in African-American vernacular English. London/New York, 1998. 41 p.
10. Lewis L. African American Vernacular English. URL: <https://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/10100/Lewis,%20LaWanda.p df?sequence=1>. (дата звернення: 22.03.2024)
11. Poplack S. The English History of African American English. Oxford, 2000. 298 p.
12. Rickford J. R. Ebonics Notes and Discussion. URL: <https://web.stanford.edu/~rickford/ebonics/EbonicsExamples.html> (дата звернення: 22.03.2024)
13. Rosa A. A. Translating Place: Linguistic Variation in Translation Word and Text. *A Journal of Literary Studies and Linguistics*. 2012. № 2. P. 75–97.
14. Savory T. The Art of Translation. Boston : The Writers, Inc., 1968. 191 p.
15. Stockett K. The Help. Penguin Books, 2010. 444 p.
16. Stockett K. This life: Kathryn Stockett on her Childhood in the Deep South. *Daily Mail*, 2009. URL: <http://www.dailymail.co.uk/home/you/article-1199603/This-Life-Kathryn-Stockett-childhood-Deep-South.html> (дата звернення: 22.03.2024)
17. Trudgill P. Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society. London : Penguin, 2006. 240 p.
18. Wolfram W. American English: Dialects and Variation. Malden, 2005. 468 p.
19. Wolfram W. The Grammar of urban African American Vernacular English. *A Handbook of Varieties of English* / Ed. by B. Kortmann and E. Schneider. Berlin : Mouton de Gruyter, 2004. P. 111–132.
20. Oxford English Dictionary / ed. by John Simpson and Edmund Weiner. Clarendon Press, 1989.